

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1143/2014 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТ

относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове (ИЧВ)

С Регламента се определят правила за предотвратяване, намаляване и смекчаване на неблагоприятното въздействие върху биологичното разнообразие от преднамереното и непреднамерено въвеждане и разпространение на инвазивни чужди видове (ИЧВ) върху биологичното разнообразие, в рамките на Съюза.

Съгласно Регламента:

- „чужди видове“ са всички живи екземпляри от видове животни, растения, гъби или микроорганизми, въведени извън техния естествен ареал; това включва всички части, гамети, семена, луковици, яйца и т.н. на такива видове, както и всички хибриди, сортове или породи, които биха могли да оцелеят и впоследствие да се размножат;
- „инвазивен чужд вид“ означава чужд вид, за който е установено, че въвеждането или разпространението му застрашава или въздейства неблагоприятно върху биологичното разнообразие и свързаните екосистемни услуги;
- „инвазивен чужд вид, който засяга Съюза“ означава вид, за който се смята, че неблагоприятното му въздействие налага съгласувани действия на равнището на Съюза.

Списък на инвазивните чужди видове, които засягат Съюза

Комисията приема Списък на инвазивните чужди видове, които засягат Съюза (Списък на Съюза), за който се смята, че налагат съгласувани действия от всички страни членки, за да се предотвратят тяхното въвеждане, установяване или разпространение. Видовете в този Списък отговарят на определени критерии. Първият такъв списък е приет през юли 2016 г., а през август 2017 влиза в сила първата актуализация. Списъкът се актуализира и в него се добавят нови видове. На всеки 6 години се прави цялостен преглед.

В списъка на Съюза се посочват, когато е приложимо, стоките, с които се свързват конкретните инвазивни чужди видове. Категориите стоки подлежат на проверки, за да се предотврати и ограничи навлизането на ИЧВ свързани с тях.

При приемането или актуализирането на Списъка на Съюза Комисията, отчита надлежно разходите на държавите членки по: прилагането, при бездействие, разходната ефективност и социално-икономическите въздействия. Списъкът на Съюза включва преди всичко ИЧВ, които:

- а) все още не присъстват в Съюза или са на ранен етап на инвазия и има вероятност да доведат до значително неблагоприятно въздействие;
- б) вече са установени в Съюза и имат най-сериозно неблагоприятно въздействие.

Държавите членки предприемат всички необходими мерки за предотвратяване на непреднамерено въвеждане или разпространение на ИЧВ от Списъка на Съюза. По отношение на тези видове не се допуска преднамереното:

- а) внасяне на територията на Съюза, включително при транзитно преминаване под митнически надзор;
- б) съхранение, включително в контролирана среда;
- в) развъждане, включително в контролирана среда;
- г) транспортиране от, до или в рамките на Съюза, с изключение на транспортиране на такива видове до съоръжения във връзка с ликвидирането им;
- д) пускане на пазара;
- е) използване или размяна;
- ж) разрешаване на възпроизвеждането, отглеждането или култивирането им, включително в контролирана среда; или
- з) освобождаване в околната среда.

В случаи, когато използването на продукти, получени от инвазивни чужди видове, които засягат Съюза (от списъка на Съюза), е неизбежно има система за издаване на разрешителни и условия, при които може да се допуска изключение от забраните.

Тези мерки за управление трябва да са пропорционални на въздействието върху околната среда и да са подходящи предвид конкретните обстоятелства в държавите членки, да се основават на анализ на разходите и ползите и също така да включват, доколкото е практически осъществимо, мерките за възстановяване на засегнатите екосистеми. Целта е да се сведе до минимум въздействието на тези видове върху биологичното разнообразие, свързаните екосистемни услуги и когато е приложимо — върху човешкото здраве и икономиката.

До 18 месеца след приемането на Списъка на Съюза, държавите членки изготвят анализ на пътищата на непреднамерено въвеждане и разпространяване на включените в него инвазивни чужди видове, на своята територия, както и за морските си води и набелязват пътищата, които изискват приоритетни действия. До три години след приемането на списъка на Съюза, всяка държава членка изготвя и изпълнява свои план за или набор от планове за действие за решаване на проблемите по приоритетните пътища на навлизане на ИЧВ от Списъка.

Плановете за действие включват графици за действие и описват мерките, които ще бъдат приети, както и при необходимост доброволните действия и кодексите на добри практики. Плановете за действие имат за цел предотвратяване на непреднамереното въвеждане и разпространение на инвазивни чужди видове на територията на Съюза и намиране на решение за приоритетните пътища за навлизането им. Предвижда се координиране на плановете за действие на регионално ниво, за съседни държави членки.

Плановете за действие включват мерки, изготвени въз основа на анализ на разходите и ползите, с цел:

- а) повишаване на осведомеността;

- б) намаляване на заразяването на стоки, изделия, превозни средства и оборудване с екземпляри на ИЧВ, включително мерки за борба с транспортирането им от трети държави;
- в) осигуряване на проверки по границите на Съюза.

Държавите членки извършват преглед на плановете за действие и ги изпращат на Комисията най-малко на всеки шест години.

Регламент № 1143/2014 въвежда разпоредби относно собственици на домашни любимци, които не се отглеждат за търговски цели и принадлежат към инвазивните чужди видове, включени в списъка на Съюза. Разрешава се животните да бъдат запазени до края на естествения им живот, за да се гарантира, че възпроизвеждането или изпускането им не са възможни. Компетентните органи предприемат всички разумни мерки за информиране на собствениците, които нямат търговски цели, за рисковете, свързани с отглеждането на животни от групата на ИЧВ.

Продажбата или прехвърлянето на живи екземпляри на ползватели, които нямат търговски цели, се допуска за срок от една година след включването на тези видове в списъка на Съюза, при условие че екземплярите се съхраняват и транспортират в контролирана среда и че са взети всички мерки, за да се гарантира, че възпроизвеждането или изпускането им не са възможни.

На държателите на търговски запаси от екземпляри от ИЧВ, придобити преди включване на тези видове в списъка на Съюза, се позволява до две години да съхраняват и транспортират живи екземпляри или възпроизвеждащи се части от тях, при определени условия.

Държавите членки трябва да прилагат и мерки за възстановяване, за да се подпомогне възстановяването на екосистеми, чието състояние е влошено, които са увредени или унищожени от ИЧВ от Списъка на Съюза, освен ако анализът на разходите и ползите покаже с достатъчна степен на сигурност — че разходите за тези мерки ще бъдат изключително високи и непропорционални спрямо ползите от възстановяването.

Мерките за възстановяване, включват най-малко следните:

- повишаване на способността на екосистема, изложена на нарушаване на равновесието, причинено от присъствието на инвазивни чужди видове, да се съпротивлява на нарушаването на равновесието, да го абсорбира, да се адаптира към неговите последици и да се възстанови от тях;
- подпомагане на превенцията на повторна инвазия, след провеждането на кампания за ликвидиране.

При нарушения на Регламент № 1143/2014, държавите членки установяват система от санкции. Предвидените санкции могат да включват, наред с другото: глоби; конфискуване на неотговарящите на изискванията ИЧВ от Списъка на Съюза; незабавно спиране на действието или отнемане на разрешително за изключения.

Национален списък на инвазивните чужди видове

Всяка държава членка изготвя национален списък на инвазивните чужди видове, които я засягат, като включва местни или неместни за Съюза видове, за които е необходимо засилено регионално сътрудничество и мерки на национално ниво. Създадени са механизми за координиране на действията и ефективно сътрудничество между страните.

Държавите членки прилагат на собствената си територия мерки, които са целесъобразни за конкретните обстоятелства. Те включват мерки посочени в Регламента за видовете от Списъка на Съюза, които се прилагат за видовете в националния списък. Такива са:

- забрана за използване, развъждане, транспортиране, освобождаване в околната среда и др.
- въвеждане и прилагане на система за разрешителен режим
- изготвяне на планове за действие за ограничаване пътищата за навлизане на тези видове
- система за наблюдение
- система за проверка на стоките свързани с тези видове, за предотвратяване на преднамереното им въвеждане
- уведомяване при откриването им, ликвидиране на ранен етап от инвазията
- мерки за възстановяването на екосистеми, чието състояние е влошено, които са увредени или унищожени от ИЧВ.

Държавите членки могат да запазят по-строгите си национални правила (ако ги имат) или да установят такива, с цел предотвратяване на въвеждането, установяването и разпространението на ИЧВ. Тези мерки трябва да бъдат съвместими с Договора за функциониране на ЕС и съобщени на Европейската Комисия.

Списък на Съюза

Консолидиран списък на ИЧВ растения, които засягат Съюза

В червено са видовете, които се срещат и в България.

Понастоящем се прави преглед на оценките на риска от още 11 вида, които да влязат в Списъка. В тях влиза и Айланта (*Ailanthus altissima*).

Латинско / Българско име	Име на английски	Влизане в Списъка
1. <i>Alternanthera philoxeroides</i>	Alligator weed	2 August 2017
2. <i>Asclepias syriaca</i>, Асклепиас	Common milkweed	2 August 2017

3. <i>Baccharis halimifolia</i>	Eastern baccharis	3 August 2016
4. <i>Cabomba caroliniana</i>	Fanwort	3 August 2016
5. <i>Eichhornia crassipes</i>	Water hyacinth	3 August 2016
6. <i>Elodea nuttallii</i>, Нугалиева водна чума	Nuttall's waterweed	2 August 2017
7. <i>Gunnera tinctoria</i>	Chilean rhubarb	2 August 2017
8. <i>Heracleum mantegazzianum</i>, Мантегацианов девисил	Giant hogweed	2 August 2017
9. <i>Heracleum persicum</i>	Persian hogweed	3 August 2016
10. <i>Heracleum sosnowskyi</i>	Sosnowsky's hogweed	3 August 2016
11. <i>Hydrocotyle ranunculoides</i>	Floating pennywort	3 August 2016
12. <i>Impatiens glandulifera</i>, Жлезиста слабонога	Indian balsam	2 August 2017
13. <i>Lagarosiphon major</i>	Curly waterweed	3 August 2016
14. <i>Ludwigia grandiflora</i>	Water-primrose	3 August 2016
15. <i>Ludwigia peploides</i>	Floating primrose-willow	3 August 2016
16. <i>Lysichiton americanus</i>	American skunk cabbage	3 August 2016
17. <i>Microstegium vimineum</i>	Japanese stiltgrass	2 August 2017
18. <i>Myriophyllum aquaticum</i>	Parrot's feather	3 August 2016
19. <i>Myriophyllum heterophyllum</i>	Broadleaf watermilfoil	2 August 2017

20. <i>Parthenium hysterophorus</i>	Whitetop weed	3 August 2016
21. <i>Pennisetum setaceum</i>	Crimson fountaingrass	2 August 2017
22. <i>Persicaria perfoliata</i>	Asiatic tearthumb	3 August 2016
23. <i>Pueraria lobata</i>	Kudzu vine	3 August 2016